

نقش اینترنت بر هویت سیاسی جوانان شهر قزوین

رنگین نگار کرمزاده، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور دماوند

mkaramzade@gmail.com

عهده‌دار مکاتبات

علی علی‌نیا، کارشناس ارشد علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران، شرق

تاریخ دریافت مقاله: فروردین ۹۴ تاریخ پذیرش نهایی: خرداد ۹۴

چکیده

پژوهش اصلی‌ترین منبع تولید دانش است. منظور از پژوهش، فعالیتی خردمندانه و منظم است که بصورت نظری و تجربی در جهت تولید ایده‌ها و داده‌های بنیادی، تجربی و توسعه انجام می‌شود. در جامعه در حال گذار ایران که با مسائل عدیده اجتماعی، فکری، فرهنگی و ..... مواجه بوده است، پژوهش سیاسی در جهت تولید اطلاعات علمی مورد نیاز در برنامه‌ریزی‌های توسعه از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنین با توجه به اینکه پژوهش حاضر در صدد بررسی و شناخت تاثیر استفاده از اینترنت بر هویت سیاسی کاربران است، از این حیث در چارچوب جامعه‌شناسی مجازی قرار می‌گیرد.

هدف این تحقیق شناسایی تاثیر اینترنت بر هویت سیاسی جوانان شهر قزوین بوده، در پاسخ به این سؤال می‌پردازد که آیا اینترنت بر هویت سیاسی جوانان تاثیرگذار است؟

در این تحقیق از رویکردهای ساخت‌گرایی و هویت‌بازاندیشانه گیدنز، رویکرد کنش متقابل و رویکرد پسا ساختارگرایی برای تبیین پدیده بهره گرفته است و با عنایت به فرضیاتی که از این تئوری‌ها با توجه به ویژگی‌ها جامعه آماری مورد مطالعه اخذ می‌کند، در صدد شناسایی تاثیر اینترنت و هویت سیاسی کاربران می‌پردازد.

این تحقیق با روش پیمایشی و استفاده از تکنیک پرسشنامه بر روی ۳۸۳ نفر از کاربران ۲۰ تا ۳۰ سال شهر قزوین انجام و اطلاعات و داده‌های مورد نیاز جمع‌آوری شد، جهت احتساب اعتبار شاخص‌ها از اعتبار سازه‌ای همچنین جهت احتساب روایی از شاخص‌ها از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که مدت استفاده از اینترنت رابطه معنی‌داری با هویت سیاسی داشته و میزان و نوع استفاده از اینترنت هیچ‌گونه ارتباطی با هویت سیاسی نداشته است.

واژگان کلیدی

هویت سیاسی، مدت استفاده از اینترنت، میزان استفاده از اینترنت، نوع استفاده از اینترنت

مقدمه

ارایه یک تعریف رسمی از هویت، مشکل است. خصایص حیاتی و منحصر به فرد یک موجود، عامل شناسایی اوست. از جمله ویژگی‌های می‌توان به خصایص فیزیکی تغییرناپذیر شخص، ترجیحات او با برداشت‌های دیگران از شخصیت فردی او اشاره کرد. مهارت‌های فرد نیز می‌تواند بخشی از هویت او باشد.

امروزه بحث‌های زیادی درباره روابط متقابل میان دو حد نهایی برون مرزی و درون مرزی؛ یعنی تأثیرات جهانی و هویت فردی وجود دارد. برای مثال کاستلز در اثر بسیار درخشان و تأثیرگذار خود «عصر اطلاعات» این تأثیر و اثر را بررسی می‌کند. به اعتقاد او تغییرات و دگرگونی‌هایی عمیقی که تکنولوژی اطلاعات موجب آن را فراهم کرده است تغییرات اجتماعی عمیقی را مانند سست شدن پدرسالاری، محلی شدن جنبش‌های اجتماعی، بحران مشروعیت نظام‌های سیاسی و محوریت یافتن مسائل زیست‌محیطی بوجود آورده است. این تغییرات ناگهانی، تند، حیرت‌انگیز و ریشه‌ای باعث شده است افراد از نو حول هویت‌ای بنیادین، نظیر هویت‌های ملی و دینی گردهم آیند تا در شرایطی که منطق آن دود شدن و به هوا رفتن هر آنچه که سخت و استوار است، برای خود جهان معناداری خلق کنند.

گیدنز نیز هویت فردی را در فضای مدرنیته بررسی می‌کند. به اعتقاد گیدنز در فرایند مدرنیته که هنوز هم ادامه دارد و در فضای اطلاعاتی امروز جهان، بسیاری از سنت‌ها، اقتدار و مرجعیت خود را از دست داده‌اند و لذا فرد در فضایی بازاندیشه‌ای، که متأثر از دیالکتیک جهانی - محلی است، انتخاب، تصمیم‌گیری، تفسیر و عمل می‌کند.

به نظر گیدنز: «در دنیای مدرن کنونی نفوذ و تأثیر رویدادهای دور دست بر رخدادهای نزدیک‌تر و همچنین بر خصوصی‌ترین گوشه‌های «خود» ما، بیش از پیش به صورت پدیده‌ای رایج و متعارف در آمده است. رسانه‌های ارتباط جمعی نوشتاری یا الکترونیکی ظاهراً نقش موثری دارند. تجربه با واسطه - از نخستین تجربه نوشتاری - همواره تأثیرات پایداری بر هویت شخصی ما و همچنین بر ساختارهای اساسی روابط اجتماعی، به جای گذاشته است. با توسعه ارتباط جمعی به خصوص ارتباط‌های الکترونیکی، تداخل هویت

شخصی و نظام اجتماعی - تا حدی موازین و معیارهای جهانی و عام - بیش از پیش محسوس شده است» گیدنز نیز امور محلی را در تعامل داد و ستد و تقابل با امور جهانی می‌داند و اعتقاد دارد که هویت فردی به شدت از این دیالکتیک محلی - جهانی تأثیر می‌گیرد و بر آن تأثیر می‌گذارد.

در واقع می‌توان گفت دیالکتیک فرد - جهان با هویت فردی و فضاهای اطلاعاتی به شکل تعامل، تقابل، مقاومت، پذیرش، انتقاد و تفسیر از مسائل بسیار مهم و چالش‌انگیزی است که مورد تحلیل نظریه‌پردازان اجتماعی قرار گرفته است که طرح اندیشه و رزانه آن و تلاش برای پاسخ به مسائل جالب و حیرت‌انگیز آن، ویژگی و مختصات دنیای مدرن را آشکار می‌کند.

بیان مسأله

در مورد علل مسئله شدن هویت از این دهه به بعد بحث‌هایی زیاد شده است. برای مثال، برخی نظیر گیدنز بر سست شدن نقش سنت و ایجاد فضای اطلاعاتی جدید اشاره می‌کنند. یکی از مواردی که اکثر محققان نقش عمده‌ای برای آن قائلند پیشرفت تکنولوژی‌های اطلاعاتی مانند اینترنت بعد از دهه ۷۰ است که دگرگونی‌هایی ریشه‌ای ایجاد کرده است.

این دگرگونی‌ها نه تنها تأثیرات عمیقی بر بازارهای جهانی، شرکت‌های چند ملیتی، دولت - ملت‌ها و نظام اجتماعی گذاشت، بلکه خصوصی‌ترین مسائل زندگی فرد (مانند دوستی، اعتقادات مذهبی و ...) را تحت تأثیر قرار داد. محققان بر جسته‌ای نظیر گیدنز و کاستلز تغییر ماهیت زمان و مکان در فضای اطلاعات ناشی از فضای مجازی را یکی از علل مهم این تغییرات می‌دانند. این تغییرات در لایه‌های عمیق زندگی فرد (مانند روابط خانوادگی، روابط زناشویی، دوستی، روابط جنسی، مصرف، شغل و رضایت ناشی از آن، باورها و اعتقادات مذهبی و گرایش‌های سیاسی) نفوذ کرده است و هویت فرد را - که ناشی از تفسیر فرد از ترتیبات زندگی نامه‌ای خود است - به‌طور جدی تغییر داده است.

پرسشی که بوجود آمده این است که حقیقتاً چه رابطه‌ای میان فضای مجازی به‌عنوان محصول این تکنولوژی جدید و هویت فرد وجود دارد؟ و متعاقب آن این پرسش‌ها که: اساساً

دسته اول که دیدگاه آن‌ها به جبرگرایی معروف است، اینترنت را ساختاری عینی، بیرونی و متصل فرض می‌کند که در چارچوب آن ذهنیت افراد شکل می‌گیرد و کاربران آن را در سیطره خود قرار می‌دهند و جبری را بر آن‌ها تحمیل می‌کند.

دسته دوم که دیدگاه آن‌ها به اراده‌گرایی معروف است، اینترنت را صرفاً به‌منزله یک رشته امکانات محض در جهت توانا سازی فرد برای گردآوری انبوه اطلاعات و رشد کثرت-گرایی می‌داند.

دسته سوم که دیدگاه آنان به تکنورالیسم معروف است. رویکرد بینایی دارند؛ ابعاد هستی شناختی فن‌آوری اینترنت را نادیده نمی‌گیرند، اما معتقدند که این فن‌آوری تعیین کننده نهایی نخواهد بود. به بیان دیگر، آن‌ها در عین اینکه، ظرفیت-ها و توانایی اینترنت را در نظر دارند، به آزادی عمل کاربران نیز توجه می‌کنند. (معینی، ۱۳۸۴: ۱۱۳ - ۱۱۲)

حال سؤال اساسی این است که چه رابطه‌ای بین هویت سیاسی جوانان و اینترنت وجود دارد؟ هویت سیاسی کاربران در استفاده از اینترنت چه وضعیتی پیدا می‌کند؟ چه عواملی بر هویت سیاسی کاربران در استفاده از اینترنت تاثیر می‌گذارد؟

اینترنت و هویت سیاسی

اینترنت وسیله‌ای ارتباطی و فضای سایبرنتیک محیطی است که امکان تولید فضا را برای کسانی فراهم آورده است که بصورت مادی در قالب اجتماعی - فرهنگی قادر نیستند فضایی تعاملی ایجاد کنند و یا در تولید و ساخت آن با مشکل مواجه‌اند. (میردامادی، ۱۳۸۰: ۱۰۹)

اینترنت نه فقط یک محیط، بلکه چندین محیط محسوب می‌شود. اگرچه بین محیط‌های گوناگون اینترنت همپوشانی‌های فراوان وجود دارد، با این حال هر کدام دارای ویژگی‌هایی خاص خود هستند و از نظر برخی مشخصه‌های بنیادین، اثراتی که تجربه این محیط‌ها بر رفتار کاربران دارند با یکدیگر متفاوت است. اینترنت بیشتر به مجموعه‌ای از مکان-های مجازی شباهت دارد که در هر یک از آن‌ها افرادی با دلبستگی‌هایی مشترک، می‌توانند تبادل داده و کار کنند، داستان‌هایی تعریف نمایند و با یکدیگر شوخی کنند، پیرامون

هویت فردی یا فضای مجازی چه ماهیتی دارند؟ چگونه بر یکدیگر تاثیر می‌گذارند؟ آیا می‌توان فرایند این تاثیر و تاثیر را تحلیل کرد؟

با توجه به روشن شدن فضای مفهومی بحث اکنون می‌توان این پرسش را طرح کرد که آیا بین استفاده از اینترنت (به مثابه مهم‌ترین نماینده فضای مجازی) و هویت سیاسی کاربران رابطه معنادار وجود دارد؟ چنانچه پاسخ مثبت است چه عواملی بر هویت سیاسی کاربران در استفاده از اینترنت تاثیر می‌گذارد؟

اینترنت نیز فضایی است که امکاناتی را فراهم و محدودیت‌هایی را تحمیل می‌کند. محدودیت‌های مکانی را از بین می‌برد و ارتباطات همزمان را ممکن می‌کند. محدودیت‌های جسم در این فضا از بین می‌رود و عناصر تهدید کننده زیادی که در محیط جسمانی واقعی خطرناکترند، در این فضا اهمیت‌شان را از دست می‌دهند. این فقدان جسمیت شمشیر دو لبه است؛ یعنی هم به فرد گستره‌ی وسیعی می‌دهد و هم به واسطه گرفتن تجربه خطرپذیری، بسیاری از یادگیری‌ها واقعی از دست می‌رود.

در واقع مکالمات انسان‌ها به ترتیب ظریف و پیچیده‌ای از حرکات جسم نظیر پلک زدن‌ها، خیره نگاه کردن‌ها، استیل بدن نسبت به طرف مقابل و بسیاری ظرایف دیگر بستگی دارد. لذا درکی از رابطه با حضور جسمانی ممکن می‌شود که هیچ شبیه‌سازی مجازی قدرت بازسازی این پیچیدگی‌ها را ندارد. لذا آنچه در حضور از راه دور از دست می‌رود، امکان تسلط من بر حرکت بدنم، برای به دست آوردن تسلط بهتر بر جهان است. (دریفوس، ۱۳۸۳، ۹۹) امروزه کاربرد رایانه در زندگی انسان به گونه‌ای روز افزون افزایش می‌یابد و کنش‌های ارتباطی انسانی نیز به آن بیشتر وابسته می‌شود. رایانه‌ها ابزارهایی هستند که برای دستیابی به توانایی هر چه بیشتر در پردازش داده‌ها و انجام کارهایی از این دست ساخته شده‌اند. (موسسه فرهنگی پژوهشی نوارغون، ۱۳۸۱: در آمد)

بطور کلی دیدگاه صاحب‌نظران و اندیشمندان را می‌توان در خصوص اثرات و تبعات ناشی از اینترنت به‌طور عام و تاثیرات هویتی به‌طور خاص، به سه دسته تقسیم کرد:

سیاست به بحث پردازند و یا بازی کامپیوتری انجام دهند (والاس، ۱۳۸۲: ۵۰ - ۴۰)

یکی از مسائل مهم در موضوع هویت در فضای مجازی، مسئله شناسایی، تصدیق، و سندیت هویت و نمایه اطلاعات است. منشا و اعتبار این اطلاعات تاثیر مستقیمی بر احساس کلی اعتماد و تمایل بعدی افراد یا بنگاه‌های برای درگیر شدن در ارتباطات مختلف همچون برقراری روابط تجاری، و مبادلات بازرگانی دارد. این امر الزامات شدیدی بر سازکارها و راه حل‌هایی که برای دسترسی و تصدیق هویت و نمایه اطلاعات دارد، اهمیت و تاثیر اعتبار و سندیت این اطلاعات، بطور مستقیم با ریسک‌ها و حجم کلی تبادل‌ات متناسب است. (شکرخواه، ۱۳۹۰: ۵۹)

هویت یک فرایند است. از آنجا که تشخیص تمایز و تشابه به معنایابی نزد فرد بستگی دارد، هویت همواره با معنا ارتباط دارد و معنا نیز خصلت ذاتی اشیاء و واژه نیست، بلکه در ارتباط با اشیاء و واژه‌های دیگر به دست می‌آید. جنکینز در این باره می‌گوید که «هویت به معنا مربوط می‌شود و معنا خصیصه ذاتی واژه‌ها و اشیاء نیست، بلکه نتیجه توافق و عدم توافق است، همواره تا اندازه‌ای به اشتراک گذاشته می‌شود. همچنین هویت را صرفاً می‌توان همچون یک فرایند فهم کرد، بودن و شدن» (جنکینز، ۱۳۸۱: ۶) هویت و اصطلاحات هم ریشه در دیگر زبان‌ها تاریخ طولانی مانند اصطلاحات فنی و تکنیکی در فلسفه غرب دارد. (rogers 2000 frederic kcooper, brubaker)

باید یاد آور شد: که پاسخ به این دو سؤال «کیستم و چیستم» یک وحدت را می‌سازد، زیرا تعیین اجتماعی کیستی و چیستی یک فرد در جامعه در جامعه، تنها با توجه به جایگاه فرد از نظر معنوی و فرهنگ مادی، و به‌طور کلی ساختار و بافت شرایط مادی و معنوی مسلط بر جامعه ممکن است. چه هویت هر فرد ترکیبی از عوامل مادی و معنوی است. در واقع هویت بسیط نیست مرکب است. (رواسانی، ۱۳۸۰: ۲۲)

جامعه‌شناسان معتقدند که هویت از یک سو بیانگر یکسری تمایزها و تفاوت‌ها و از سوی دیگر نیز برتری خواهی نسبت به دیگران می‌باشد. به تعبیر دیگر هویت عبارتست از خصائل فردی و خصوصیات رفتاری یک فرد که آن فرد به اعتبار همین خصلت‌ها از دیگر افراد جدا می‌شود و با توجه به اینکه

عضو گروهی می‌باشد، نسبت به سایر گروه‌ها تفاوت‌هایی دارد. (میر محمدی، ۱۳۸۳: ۱۷۲) هویت که در اینجا بکار برده می‌شود بنابراین یک ضرورت نیست اما یک استراتژی و یک موقعیت است. (Hall, Stuart. . pp 15-30. 2000)

هویت‌های کلی در پرتو گفتمان‌های سیاسی مسلط تعین می‌یابد. هر گفتمان هویت و خودفهمی‌های فردی و جمعی را به شیوه‌ی ویژه‌ای تعریف می‌کند. از این رو فهم هویت‌های عام و تحول در آنها نیازمند تحلیل گفتمان‌های مسلط است. (احمدی: ۱۳۸۳، ۱۱۹) سیاست‌های هویتی از همه طرف در این روزها مورد حمله می‌باشد. حق سیاسی به‌نظر میرسد فقط جدا کننده حمله در شهر نشینی قدیمی می‌باشد، هنگامی آهنگ هم‌هنگ در برطرف نمودن زاری‌ها رویاهای مشترک آنها وجود دارد، تکه‌های هر یک از سیاست‌های انباشتی مقاومت می‌کنند. (GLIFORD jams.1997)

نقش و تاثیر هویت در عرصه سیاست را از دو منظر می‌توان بررسی کرد:

۱- از لحاظ انواع هویت‌ها و به‌عبارت دیگر جلوه‌های هویتی گروه‌بندی‌های حاضر و فعال در عرصه سیاست، نظیر گروه بندی‌های قومی، نژادی، مذهبی، طبقاتی، جنسیتی، ایدئولوژیکی و ....

۲- از لحاظ نقش و تاثیر گروه‌بندی‌های هویتی در فرایندها و پویایی‌های سیاسی.

حال تصدیق می‌کند که واکاوی این هویت است که اغلب آنچه را که فرانتس فانون یکبارہ آن را تحقیقات احساسی نامیده است. (Hall, Stuart, 1994) کاستلز نیز هویت را فرایند معنا سازی بر اساس یک ویژگی فرهنگی یا مجموعه به هم پیوسته‌ای از ویژگی‌های فرهنگی می‌داند که بر منابع معنایی دیگر اولویت داده می‌شود. به اعتقاد او هویت منبع معنا برای کنشگران است و به دست آنها از رهگذر فرایند فردیت بخشیدن ساخته می‌شود. به نظر وی همان‌گونه که نقش‌ها کارکردها را سازمان می‌دهند، هویت‌ها نیز به معنا سازمان می‌بخشند. از این دیدگاه هویت مفهومی است که دنیای درونی یا شخصی را با فضای جمعی اشکال فرهنگی و روابط اجتماعی ترکیب می‌کند. (کاستلز، ۱۳۸۱: ۲۲ و ۲۳)

هویت‌ها معناهایی کلیدی هستند که ذهنیت افراد را شکل می‌دهند و مردم به‌واسطه آن‌ها نسبت به رویدادها و تحولات

حرکت‌های نظری مرتبط با پسامدرنیسم و پسااستارگرایی پیدا شده‌اند که شیوه‌های تفکر ما را درباره اینکه کیستیم؟ تغییر داده‌اند.

در مجموع حال می‌نویسد که به عقیده او تعیین هویت نقطه‌های ضمیمه‌ی موقتی به موقعیت‌های سوژه هستند که اعمال گفتمانی برای ما می‌سازند. اعمال گفتمانی که شیوه‌های احتمالی هویت را می‌سازند و در فرهنگ به شکل خوانا وجود دارند که این‌ها احتمالی دارای محل و خاص نیز هستند. (بل: ۱۳۸۹: ۱۸۴)

دکتر کاظم علمداری جامعه مدنی را سازماندهی صنفی مردم برای دفاع از حقوق مدنی در مقابل تجاوزات دیگران و دولت می‌داند. در ارتباط میان مشارکت سیاسی و جامعه مدنی می‌توان جامعه مدنی را عرصه مشارکت فعالانه، قانونی و داوطلبانه افراد در امر سیاست جهت انتخاب نمایندگان و تاثیر نهادن بر روند اخذ تصمیمات سیاسی دانست. مشارکت سیاسی نیز از آنجا که تنها مفهوم واقعی خویش را در جامعه مدنی جستجو می‌کند، هرگز یکسویه نبوده فلذا امکان مشارکت فعال افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی را فراهم می‌آورد.

پست مدرنیته توانسته است به نحو موثر بر تئوری‌ها و کنش‌های معطوف به هویت سیاسی تاثیر بگذارد و از یک‌سو هراس و واهمه‌ای نسبت به آینده هویتی ایجاد نماید و از سوی دیگر به ترسیم امکانات، چشم‌اندازها و بدیل‌های متفاوتی مبادرت ورزد. معنای این سخن این است که، به‌رغم حفظ جایگاه محوری مفهوم هویت سیاسی، رویکردها و چشم‌اندازهای تحلیلی، پیرامون آن در حال تحول و دگرگونی است. و معمای هویت از چشم‌اندازهای متفاوتی مورد تحلیل و تبیین قرار می‌گیرد. بنابراین فهم این جریان فکری، سیاسی و اجتماعی و تحلیل چشم‌اندازهای آن در عرصه هویت‌سیاسی به‌طور اخص می‌تواند هم به عنوان مساله و هم بعنوان معضله مورد توجه قرار گیرد.

علی اشرف نظری در مقاله با عنوان پست مدرنیسم و هویت سیاسی می‌گوید: آنچه از سوی متفکران پست‌مدرن مورد توجه قرار می‌گیرد، فراهم نمودن بنیان‌های روش شناختی خاصی است که با هستی‌شناختی و انسان‌شناسی پست مدرن

محیط زندگی خود حساس می‌شوند. مردم به دیگران می‌گویند که چه کسی هستند و مهم‌تر اینکه به خودشان نیز می‌گویند که چه کسی هستند و سپس می‌کوشند به گونه‌ای رفتار کنند که از آن کسی که تصور می‌کنند هستند، انتظار می‌رود. (عباسی قادی، خلیلی کاشانی، ۱۳۸۹: ۳۵)

این فرایند باز اندیشانه است. فرد در فرایند هویت‌یابی موجودی منفعل نیست، بلکه عامل فعال در معنادهی و تفسیر محسوب می‌شود. جنکینز فرایند هویت‌مندی را بر اساس دیالکتیک درونی - بیرونی که توامان شناخت خود و دیگران را باعث می‌شود، رابطه دو سویه میان هویت و اجتماع را بیان می‌کند، به‌طوری که هم هویت شرط ضروری برای حیات و تعامل اجتماعی محسوب می‌شود و هم بدون مشارکت در تعاملات اجتماعی هویت‌یابی امری ناممکن است و هویت جدا از سپهر اجتماعی دیگران اصولاً معنادار نیست، گیدنز نیز هویت را امری کاملاً بازاندیشانه می‌داند که فعالانه ساخته می‌شود به نظر او: "هویت" شخصی بر خلاف "خود" به منزله پدیده‌ای عام، مستلزم آگاهی بازتابی است. به آن آگاهی دارد. به عبارت دیگر، هویت شخصی چیزی نیست که نتیجه تداوم کنش‌های اجتماعی فرد به او تفویض شده باشد، بلکه فرد باید آن را بطور مداوم و روزمره ایجاد کند و در فعالیت های بازتابی خویش مورد حفاظت و پشتیبانی قرار دهد. (گیدنز، ۱۳۸۲: ۸۱) کار آنتونی گیدنز درباره مدرن متاخر به ویژه بحث وی درباره خود اندیشی و پروژه خود در راستای این شکل از تفکر کنونی درباره هویت قرار دارد. استنباط هویت به‌عنوان یک پروژه برای اینکه در مورد آن کار شود، بحث داستان پردازی ضروری و یکس را منعکس می‌کند، گیدنز معتقد است که دگرگونی‌های ساختاری دوران معاصر جهانی شدن، تعبیه شدگی و سنت‌زدایی - سوژه را از قید و بند رها کرده و امکان بازسازی داستان‌های زندگی فردی و جمعی و هویت‌ها را فراهم می‌کند. (بل، ۱۳۸۹: ۱۸۴)

حال در مقاله‌ای این نکته را اصلاح می‌کند که تا بگوید که این شیوه‌های تفکر درباره مفاهیم هویت هستند که ریشه دگرگون شده‌اند. در واقع صف آرای‌های عملی و سیاسی هویت‌های قدیمی نوعی پایداری وجود دارد، اما شیوه‌های جدیدی برای مفهوم‌سازی آن هویت‌های قدیمی به غیر از یگانگی، داستان‌های اصلی، ثبات و غیره ظاهر شده‌اند. به‌ویژه

سلطه سیاسی نهفته است. سیاست هویتی به‌رغم انگیزه‌هایی که از درون او را به سوی رویه جذب یا درگیری سوق می‌دهد، اساساً متکی بر اصولی است که او را با تفکر پست‌مدرن‌های مانع‌الجمع می‌نماید؛ سیاست هویتی از آن روی که اساساً بر تفاوت مبتنی است و با این حال روی آن سرپوش می‌گذارد، از بنیاد بر پایه تناقضی استوار گردیده است. (دان، ۱۳۸۴: ۵۵)

هویت مفهومی است ناظر به حالات و اعمال شخصی که ریشه در تربیت خانوادگی، آموخته‌های خانوادگی، آموخته‌های فرهنگی و باورهای اجتماعی دارد و تشخیص و فردیت یک شخص یا یک جامعه را تشکیل می‌دهد. مولفه‌های عینی هویت در سطح اجتماع ساختارهای «هویت ملی» را شکل می‌دهند و آن را از دیگر هویت‌های ملی و ملیت‌ها متمایز می‌کنند؛ هویت ملی بر اساس تغییر شکل نظام سیاسی - تحول در باورهای فرهنگی و گشودگی آن بر روی دیگر آموزه‌ها فرهنگی، دچار دگر دیسی شده و به مقوله‌ای نسبی و عصری تبدیل می‌شود. (حقدار، ۱۳۸۰: ۱۸)

آلبرت ویل در مقاله‌ای با عنوان هویت سیاسی و قرارداد اجتماعی می‌نویسد: من هویت سیاسی و قرارداد اجتماعی را بمثابة موضوع روز انتخاب نموده‌ام چرا که هویت سیاسی یک موضوعی بود که برای خود مکنیز جالب بود. در آنچه که او یک کتاب را در سال ۱۹۷۸ منتشر کرده بود. (مک کنیز: ۱۹۷۸) آن موضوعی بود که مک کنیز تولید کرد. کاری که یک روباه از یک خارپشت ترجیح می‌دهد، آن روباه فوق‌العاده است. آن گرفته است ملاحظاتی جاری در باره ناسیونالیسم و هویت، به استناد یک مثال، یک سرخطی که از گلاسکو هرالده ۲۶ فوریه خوانده شده بود. اسکات می - خواست هویت خودشان را، نه اینکه گرفته شود، همان‌طوری که شما ممکن است فکر نمایید از انتخابی که پوشش داده می‌شود در آن ماه، اما از ستون قایق تفریحی و اشاره می‌کنیم به خودداری یک قایق تثبیت شده به قبول ورود از یک تیم اسکاتلندی قایقرانی برای گرفتن یک جام جدی مسابقه از تور در جولای آن سال (۲۰۱۲):

(AlbertWeale)

قابل جمع باشد. آنها تمایل دارند در مواجهه با تغییرات گسترده‌ای که در طول سه دهه اخیر در جوامع پسا صنعتی رخ داده است، میراث فکری گذشته را مورد بازبینی قرار داده و به طرح گفتمانی جدیدی در رابطه با هویت سیاسی بپردازند یا حاصل این امر تلاش برای شناسایی رژیم‌های حقیقتی است که برپایه آنها هویت‌های سیاسی در تمایز و تخالف با اعتبار مفصل‌بندی و براساس سیاست‌های معطوف به تشخیص و هویت، مرزهای جدیدی در ارتباط یا «سوژه» و «جامعه» تاسیس می‌شود. نقطه ثقل بحث آنها چگونگی ساخته شدن تاریخ روایتی است که هویت سیاسی را در ارتباط با خود جامعه و دیگران توضیح می‌دهد.

رابرت ماندل در کتاب «چهره متغیر امنیت ملی» در بحث از هویت فرهنگی و هویت سیاسی می‌نویسد: امنیت فزاینده هویت فرهنگی در عصر بعد از جنگ سرد، خلا ناشی از کاهش وضوح و اهمیت هویت سیاسی را، که خود تحت تاثیر افزایش ابهام در نقش‌های دولت رخ نموده، پر کرده است. در عین حال، چارچوب متحول امنیتی باعث تأکید روز افزون بر دیپلماسی سیاسی چندجانبه به‌جای دیپلماسی سیاسی یک‌جانبه شده است. در مورد حرکت از هویت سیاسی به سمت هویت فرهنگی موجب بروز تغییرات مهمی در برداشت‌ها نسبت به حکومت‌های ملی شده است (ماندل، ۱۳۸۷: ۱۱۶۵)

پسا ساختارگرایانی چون دریدا هویت را با مطرح کردن این بحث که پیش فرض‌های هویت متفاوتند، پیچیده کردند. با این مضمون که هویت تفاوت‌ها را نادیده گرفته و یا دربردارنده فرایند بی‌پایان تاخیر معناست. بنابراین پسا ساختارگرایان در رابطه با سیاست هویت با معرفی سیاست تفاوت یعنی سیاستی که کمتر معطوف به تاسیس یک هویت با دوام برای موسسات است، به بی‌ثبات کردن هویت کمک کرد. سیاستی که هدفش از مرکزیت انداختن تا غلبه و اثبات کردن است. (کالهون، ۱۳۸۹: ۱۹۰)

در سیاست هویتی حساسیتی سیاسی از سنخ هوشمندی‌های نهضت پست‌مدرن هست که در بطن حملات جنبش‌های اجتماعی نوین به پیکره ارزش‌های اجتماعی پایگانی و مناسبات قدرت و اعتراضات فعالان سیاسی جنبش، در دهه‌های شصت و هفتاد، به هویت‌های وابسته به استیلا و

اهمیت و نقش اینترنت

اینترنت نه فقط یک محیط، بلکه چندین محیط محسوب می‌شود. اگر چه بین محیط‌های گوناگون اینترنت همپوشانی فراوانی وجود دارد، با این حال هر کدام دارای ویژگی‌های خاص خود هستند و از نظر برخی مشخصه‌های بنیادین، اثراتی که تجربه این محیط‌ها بر رفتار کاربران دارند، با یکدیگر متفاوت است. اینترنت بیشتر به مجموعه‌ای از مکان-های مجازی شباهت دارد که در هر یک از آنها افرادی با دلبستگی‌های مشترک، می‌توانند تبادل داده و کار کنند، داستان تعریف کنند و با یکدیگر شوخی کنند، پیرامون سیاست به بحث پردازند و یا بازی کامپیوتر انجام دهند. (والاس، ۱۳۸۲: ۴۰-۵۰)

اینترنت از بسیاری جهات باعث افت صنعت روزنامه شده است. اینترنت منبعی جایگزین برای اخبار و اطلاعات به خصوص برای خوانندگان جوان گردیده است. اینترنت این احتمال را فراهم آورده است که مطالب را تفکیک نموده و آن را برای گروه‌های کوچکتر ارائه نماید. (کونگ، ۱۳۸۹: ۷۰) ظهور جهان جدید یعنی جهان مجازی بسیاری از روندها و نگرش‌ها و ظرفیت‌های آینده جهان را تحت تاثیر خود قرار می‌دهد. (مرشدی زاد، ۱۳۹۲: ۲۵)

پس از گسترش اینترنت در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، بین سال‌های ۱۹۹۸ و ۱۹۸۸، رشد انفجاری اینترنت در جهان آغاز شد. طی این سال‌ها نسبت خانوارهای دارای کامپیوتر از ۱۸ درصد به ۳۴ درصد رسید. و در میان خانوارهای دارای فرزند نیز به ۴۹ درصد افزایش یافت و گسترش سرویس‌های آن لاین از جمله تابلوهای تبلیغاتی، اتاق‌های گپ زنی، نرم افزارهای کتابخانه‌ای و ... کثرت، تنوع و گوناگونی افراد در شبکه انجامید. شناخته شده‌ترین بخش اینترنت، شبکه جهانی وب است. یک کتابخانه چند رسانه‌ای جهانی که نرم افزارهای مهندسی در سال ۱۹۹۲ آن را به وجود آورد. که همان از طریق آن شبکه جهان گستر به خاطر توان ترافیکی بالا و ارائه خدمات متون مرتبط، رشد چشمگیری داشته است و هر سه ماه یکبار توسعه وب دو برابر شد. (آشنا، ۱۳۸۰: ۲۱۴) مشخص نیست که امروز، چه تعدادی از افراد به اینترنت متصل‌اند، ولی امروز از ابتدای قرن بیست و یکم بیش از ۱۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان به اینترنت دسترسی داشته‌اند و

می‌توان تخمین زد که از سال ۱۹۸۵ اینترنت با شتاب ۲۰۰ درصد در سال رشد داشته است. اینترنت به سرعت بخشی از زندگی روزانه شد و بیشتر برای زندگی روزمره ایجاد کرد، به گونه‌ای که در سال ۲۰۰۲ بیش از ۶۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان به اینترنت دسترسی داشتند. همچنین اینترنت امری متغیر است به طوری که در سال ۱۹۸۸، ۸۸ درصد کاربران اینترنتی جهان در جهان توسعه یافته به سر می‌برده‌اند و شمال آمریکا بیش از ۵۰ درصد کل کاربران را دربر داشته است. به طور کلی کشور آمریکا بالاترین سطح برخورداری از کامپیوتر و دسترسی آن لاین را داشت.

بنابراین انسان امروزی با رسانه جدیدی چون اینترنت، افق‌های جدیدی را پیش روی خود دارد. بدین سان تکنولوژی‌های نوین اطلاعات، اقصی نقاط عالم را در شبکه‌های جهانی بر ساخته از ابزارها به یکدیگر پیوند داده است و ارتباطات کامپیوتری مجموعه گسترده‌ای از اجتماعات مجازی را بوجود آورده‌اند. (کاستلز، ۱۳۸۱، ۴۸) میشل فوکو فیلسوف نامدار قرن بیستم درباره تکنولوژی‌های قدرت می‌نویسد: وسایلی که توسط آن ایدئولوژی‌های غالب خود را نمایان می‌کند (مانند روزنامه و تلویزیون)، و از تکنولوژی‌های خود به‌عنوان ابزاری یاد می‌کنند که توسط آن افراد خود را آشکار می‌سازند، یعنی روش‌هایی مانند نامه نویسی و حفظ خاطرات که توسط آن در جهان خود می‌گویند. به اعتقاد محقق ارتباطی، دانیل لرنر (۱۹۸۸) اینترنت به ویژه شبکه‌های تکنولوژی‌های قدرتمند خود هستند که فرصت‌هایی را برای ساختار هویت امکان‌پذیر می‌سازند. در واقع اینترنت در تاریخ تکنولوژی‌های ارتباطی، منحصر به فرد است، زیرا به مردم عادی توانایی برقراری ارتباط با تعداد گسترده‌ای از افراد را به طریقی می‌دهد که در گذشته تنها برای افراد بسیار ثروتمند و قدرتمند امکان‌پذیر بود. (کریسپین ترلو، آلیس تومیک، لورد لنگل: ۱۳۸۹، ۱۶۳)

در کشورهایمانند ایران که ۷۰ درصد آن زیر ۳۰ سال می‌باشند به علت کم‌رنگ بودن کارکردهای اقتصادی و تجاری اینترنت، فضای مجازی بیشتر فضایی با رنگ و بوی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی است. نسل جدید از نظر گرایش فکری و ابزارهای عمل معمولاً تفاوت‌هایی با نسل قبل از خود دارند. در این شرایط انتقال ارزش‌ها و گرایش‌های نسل

شده هستند و نه ذاتی، ناگزیر شکننده‌اند، اما با این همه به همان اندازه مهم‌اند. (لچت : ۱۳۷۷ : ۱۶۴) به عقیده بودریار توسعه جامعه‌ی مصرفی و رسانه‌ها اکنون بدان منجر شده است که خود واقعیت اجتماعی به وسیله شبیه‌سازی رو به زوال رفته و تصورات و مدل‌ها جانشین انسان‌ها و اشیاء شده‌اند. ما اکنون در عصر فرا واقعیت زندگی می‌کنیم که در آن واقعیت جای خود را به نشانه‌های محصول تکنولوژی و تصاویر محصول رسانه‌ها داده است: بازنمودها بازنمودهای بیشتری را پرورش می‌دهند بدون اینکه به آنچه واقعاً بازنمود شده ذکر می‌کنند. تحلیل‌های بودریار در خصوص سرمایه‌داری معاصر در جامعه شناسی سیاسی جدید پر نفوذ بوده‌اند. اما تز او به عنوان یک تراغراق آمیز و بنابراین نمونه تناقض اجرایی پسامدرنیسم تلقی شده: بودریار ادعای انجام چیزی را دارد که بر مبنای تفسیر خودش غیر ممکن است، چرا که او تفسیر و گزارشی از جهان واقعی ارائه می‌کند در حالی که مدعی است که چنین جهانی دیگر وجود ندارد. از این جنبه او عملاً بسیار فراتر از پسا ساختارگرایان دیگر می‌رود. در نگرش او فوکو از درک این مسئله عاجز است که تولید رابطه جنسی که او آن را به‌طور دقیق از طریق عملکردهای قدرت تحلیل نمود، دیگر واقعی نیست، بلکه در اشکالی نظیر فیلم‌های ویدیویی، بازی‌های کامپیوتری و نهایتاً ماشین‌های واقعیت مجازی، به صورت یک فرا واقعیت در می‌آید. (نش، ۱۳۹۱: ۵۹)

روش پژوهش

در پژوهشی که توسط نگارنده در بین جوانان ۲۰ تا ۳۰ سال شهر قزوین انجام داده، برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده نموده و تعداد ۳۰ پرسش باز و بسته از ۳۸۳ نفر نمونه‌گیری کرده است. پرسشنامه به تناسب جنس، سن در بین آنان تقسیم شد و سپس نتایج این تحقیق توسط نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل و نتایج هویت سیاسی به شرح ذیل بدست آمده است:

اول به دوم و سوم به راحتی میسر نیست. «از سوی دیگر کاربران ایرانی خصوصاً جوانان به علت موانع و محدودیت‌های موجود در شرایط عینی و ذهنی زندگی خود و در راستای فرار از فشارهای الزام‌آور و هنجارهای اجتماعی موجود و در جهت گسترش تعاملات اجتماعی با دیگرانی که امکان برقراری کنش متقابل با آنان در دنیای واقعی، چه از لحاظ اجتماعی، سیاسی، و یا حتی اقتصادی بسیار نادر یا پر هزینه است، و در پی جبران فقدان جامعه مدنی گسترده، حوزه عمومی مستقل از دولت و کم رنگ بودن گستره مشارکت اجتماعی برای آنان در دنیای واقعی و به دنبال کسب تجربه‌های جدید و فرصت‌های بیشتر، به فضای مجازی روی آورده و زیستن در این فضا را به‌طور نیمه فعال یا فعال تجربه می‌کنند؛ این تجارب بسته به میزان عمق و وسعت‌شان موجب باز اندیشی در هویت‌های فردی جوان ایرانی و متزلزل شدن جدی فرا روایت‌های موجود در اذهان آنان شده و دستیابی به هویت مدرن را علی‌رغم شرایط موجود در زندگی آنان، برایشان فراهم می‌آورد و در برخی موارد نیز با کشیده شدن دنبال و تبعات زیستن و تعامل در این فضا به دنیای واقعی هر روزه جوانان به سبک زندگی نیز ملموس و در سطحی انضمامی نیز تغییر می‌کند» (میرمحمدی، ۱۳۹۱: ۹۷)

از نظر دریدا و نیز لاکلائو و موفه، بی‌نهایتی معنا امکان سیاست‌بازی و تلاش برای دستیابی به یک ثبات نسبی در زندگی اجتماعی را فراهم می‌کند. در جامعه شناسی سیاسی متأثر از چرخش پسامدرن هویت‌ها و ساختارها پدیده‌هایی تلقی می‌شوند که در زمینه اجتماعی خاصی ساخته شده و وابسته به شرایط تاریخی خاصی هستند. اکنون بسیاری از جامعه شناسانی که در مورد این موضوعات پژوهش می‌کنند این عقیده فوکو را پذیرفته‌اند که هویت‌ها در ظرف جامعه ساخته می‌شوند و موضوع سیاست فرهنگی هستند و نه یک حقیقت مسلم زندگی که جامعه باید آن را به نوعی اداره کند. (نش: ۱۳۹۱: ۵۶)

درباره نظریه‌ی سیاسی درست همین شکنندگی این همانی است. که به نظر می‌رسد تکان جدیدی به نظریه سیاسی خواهد داد. از آن جا که این همانی‌ها هویت اموری ساخته

جدول (۱): هویت سیاسی کاربران

درصد	فراوانی	هویت سیاسی کاربران
۴۲/۳٪	۱۳۷	پایین
۵۵/۲٪	۱۷۹	متوسط
۲/۵٪	۸	بالا
۱۵/۴٪	۵۹	بی جواب
۱۰۰٪	۳۸۳	تعداد کل

و ضرایب به کاربرد شده و نیز مطالب فوق فرضیه اول تایید می‌شود.

آیا میزان استفاده از اینترنت بر هویت سیاسی جوانان شهر قزوین تاثیر دارد؟

همان گونه که یافته‌های جدول ۳ و نیز سطح معناداری ضریب تا او - کندال نشان می‌دهد، بین دو متغیر مدت استفاده کاربران و هویت سیاسی آنها رابطه معنی‌داری وجود ندارد. ضریب تا او - کندال با مقدار ۰/۷۶٪ گویای همبستگی قوی بین دو متغیر مذکور است. هم چنین ضریب دی سامرز با ۰/۳۰۵٪ میزان و شدت این رابطه را نشان می‌دهد که شدت آن ضعیف - متوسط و جهت آن مثبت می‌باشد. این به معنی آن است که بین دو متغیر میزان استفاده از اینترنت و هویت سیاسی رابطه وجود ندارد. بنابراین با توجه به یافته‌های تحقیق و ضرایب به کاربرد شده و نیز مطالب فوق فرضیه دوم تایید نمی‌شود.

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، از کاربران مورد بررسی در این تحقیق، به ترتیب ۴۲/۳٪ دارای هویت سیاسی پایین، ۵۵/۲٪ دارای هویت سیاسی متوسط و ۲/۵٪ دارای هویت سیاسی بالا می‌باشند. همانطور که از جدول فوق پیداست درصد فراوانی تجمعی نشان می‌دهد اکثر پاسخگویان دارای هویت سیاسی متوسط می‌باشند.

آیا نوع استفاده کاربران از اینترنت بر هویت سیاسی جوانان شهر قزوین تاثیر دارد؟

همان گونه که یافته‌های جدول ۲ و نیز سطح معناداری ضریب تا او - کندال نشان می‌دهد، بین دو متغیر مدت استفاده کاربران و هویت سیاسی آنها رابطه معنی‌داری وجود دارد. ضریب تا او - کندال با مقدار ۰/۰۷۳٪ - گویای همبستگی ضعیف بین دو متغیر مذکور است. همچنین ضریب دی سامرز با ۰/۰۷۳٪ - میزان و شدت این رابطه را نشان می‌دهد که شدت آن ضعیف و جهت آن منفی می‌باشد. بنابراین با توجه به یافته‌های تحقیق

جدول (۲): مدت استفاده کاربران از اینترنت

مدت استفاده از اینترنت	یک سال و کمتر	دو سال	سه سال	چهارسال	پنج سال و بیشتر	جمع کل
پایین	۱۳/۶٪	۱۹/۷٪	۱۰/۶٪	۳۱/۸٪	۲۴/۲٪	۱۰۰٪
متوسط	۲۸/۱٪	۱۶/۳٪	۱۰/۱٪	۲۴/۷٪	۲۰/۸٪	۱۰۰٪
بالا	۶۲/۵٪	۲۵٪	---	۱۲/۵٪	---	۱۰۰٪
درصد کل	۲۳٪	۱۷/۹٪	۱۰/۱٪	۲۷/۴٪	۲۱/۷٪	۱۰۰٪

Kendall's tau-c: -۰/۰۷۳

Sig: ۰/۰۰۲

Valid Percent: ۳۱۸

Somers' d: -۰/۰۷۳

Sig: ۰/۰۰۲

Missing: ۶۵

جدول (۳): میزان استفاده کاربران از اینترنت

میزان استفاده از اینترنت	یک ساعت و کمتر	دو ساعت	سه ساعت	چهار ساعت	پنج ساعت و شتر	جمع کل
پایین	٪۴۶/۷	٪۱۸/۵	٪۲۸/۹	٪۳	٪۳	٪۱۰۰
متوسط	٪۴۵/۵	٪۱۲/۹	٪۲۹/۲	٪۶/۲	٪۶/۲	٪۱۰۰
بالا	٪۸۷/۵	-----	٪۱۲/۵	-----	---	٪۱۰۰
درصد کل	٪۴۷	٪۱۵	٪۲۸/۷	٪۴/۷	٪۴/۷	٪۱۰۰

Kendall's tau-c: ٪۷۶۰   Sig: ٪۷۶۰   ValidPercent: ۳۲۱
 Somers' d: ٪۳۰۵   Sig: ٪۷۶۰   Missing: ۶۲

جدول (۴): نوع استفاده کاربران از اینترنت

نوع استفاده از اینترنت	سایت‌های خبری	سایت‌های آموزشی	سایت‌های سیاسی	سایت‌های تفریحی و سرگرمی	جمع کل
پایین	٪۲۸/۱	٪۲۳	٪۳۷	٪۱۱/۱	٪۱۰۰
متوسط	٪۲۴	٪۲۱/۷	٪۳۷/۷	٪۱۶/۶	٪۱۰۰
بالا	٪۳۷/۵	٪۲۵	٪۱۲/۵	٪۲۵	٪۱۰۰
درصد کل	٪۲۶/۱	٪۲۲/۳	٪۳۷/۱	٪۱۴/۵	٪۱۰۰

ValidPercent: ۳۱۸ ٪۶۰۵   df: ٪۰۱   Sig: ٪۶۰۵   Chi-Square: ٪۰۸۴
 Cramer's V: ٪۰۸۴   Sig: ٪۶۰۵   Missing: ۶۵

بنابراین با توجه به یافته‌های تحقیق و ضرایب به کار برده شده و نیز مطالب فوق فرضیه سوم تایید نمی‌شود.

نتایج تحقیق

از دستاوردهای نظری پژوهش حاضر این است که یافته‌های این تحقیق با مدل نظری و رویکردها و تئوری‌های استفاده شده همخوانی دارد و از لحاظ تجربی آنها را تقویت می‌کند. بدین ترتیب:

- ۱- براساس نظریه ساخت یابی گیدنز و هویت بازاندیشانه، اینترنت محصول و مخلوق کنش معنادار آدمیان است و افراد چنین محیطی را خلق نموده‌اند. اما این محیط پس از شکل گرفتن محدودیت‌هایی را بر عاملان اعمال می‌کند. ساختار اینترنت بر اساس بازتولید یا تکرار همان رفتار مداوم آدم‌ها

آیا نوع استفاده کاربران از اینترنت بر هویت سیاسی جوانان شهر قزوین تأثیر دارد؟

همان‌گونه که یافته‌های جدول ۴ و نیز سطح معناداری نشان می‌دهد Sig: ٪۶۰۵ که بالاتر از ٪۰۵ می‌باشد، بین دو متغیر نوع استفاده کاربران و هویت‌سیاسی آنها رابطه معنی‌داری وجود ندارد. همچنین ضریب کرامر با ٪۰۸۴ میزان پیوستگی ضعیف بین دو متغیر مذکور است. این امر نشان می‌دهد که هر چه کاربران در معرض سایت‌های تفریحی و سرگرمی باشند دارای هویت‌سیاسی پایین و هر چه در معرض سایت‌های سیاسی باشند بر هویت‌سیاسی آنان افزوده خواهد شد. همچنین کاربرانی که که از سایت‌های خبری و آموزشی استفاده نموده بودند دارای هویت سیاسی متوسط بوده‌اند.

ولی با تحقیق آقای بهزاد دوران (۱۳۸۰) با عنوان «هویت ملی و تعامل در فضای سایبرنتیک» همخوانی ندارد.

دوام می‌یابد. افراد در رویایی با اینترنت بر خلاف سایر رسانه‌های متعارف صرفاً در رده تولیدکننده یا مصرف‌کننده قرار نمی‌گیرند بلکه می‌توانند در صورت تمایل بطور همزمان این دو نقش را داشته باشند و در آن به تولید و بازتولید بپردازند، اما افراد در برخورد با این ساختار میزان فعالیت و مشارکت متفاوتی دارند.

از نکات تمایز این تحقیق این است که هر چه افراد با اینترنت مدت استفاده بیشتری داشته باشند هویت سیاسی آنان کمتر بوده است و هر چه مدت استفاده آنان از اینترنت کمتر بوده هویت سیاسی بالایی داشتند این بمنزله این است که کاربرانی که مدت استفاده کمتری از اینترنت داشتند بطور سنتی هویت سیاسی را حفظ نموده بودند. این یافته‌های پژوهش بصورت تجربی می‌باشد.

گیدنز تامل و بازاندیشی را در مورد هویت منحصر به دوران مدرن می‌داند. در واقع برای درک رویکرد گیدنز نسبت به هویت باید دیدگاه او را در باره مدرنیته دانست. هویت را باید در این فضای بازتابی تحلیل کرد؛ در متن چالش‌های دنیای مدرن که سنت و طبیعت مرجعیت خود را از دست داده‌اند و فرد در یک فضای آکنده از اطلاعات در مورد هستی خویش تامل می‌کند.

از نکات دیگر تمایز این تحقیق این است که افراد در برخورد با اینترنت کنش‌های متفاوتی داشتند خصوصاً مدت استفاده از اینترنت موجب تأثیرپذیری متفاوت آنان شده است، بدین صورت که هرچه مدت استفاده از اینترنت افزایش پیدا کند هویت سیاسی کاربران کاهش پیدا نموده و بر عکس. مطابق با این نظریه باید پذیرفت که کنش گران در یک نظام اجتماعی نمی‌تواند بی‌اعتنا و بی‌توجه به هویت‌های سیاسی باشند. به عبارتی در شرایط طبیعی افراد جامعه را با انواع مدل‌ها، الگوها آشنا شده و از طریق فرایندهای جامعه‌پذیری، اثر پذیری از قدرت سیاسی، رسانه‌های جمعی به تدریج درونی کرده و خود را متعهد و متعلق به آنها تصور می‌نمایند. یافته‌های این پژوهش با تحقیقات مجتبی عباسی قادی و مرتضی خلیلی (۱۳۸۹) که در خصوص تأثیر اینترنت بر هویت ملی و محمد رضا حافظ نیا (۱۳۸۵) در تحقیق با عنوان "تأثیر جهانی شدن بر هویت ملی" انجام داده بودند همسو

فهرست منابع

- ماندل، رابرت ۱۳۸۷. چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران
- مرشدی زاد، علی ۱۳۹۲. ظرفیت‌های فراروی جهان اسلام در فضای مجازی، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق
- معینی علمداری، جهانگیر ۱۳۸۴. «هویت و مجاز: تاثیر هویتی اینترنت» فصلنامه مطالعات ملی، سال ششم، شماره ۴
- موسسه فرهنگی پژوهشی نوارغنون ۱۳۸۱. فلسفه در اینترنت، تهران، انتشارات موسسه فرهنگی پژوهشی نوارغنون
- میر محمدی، داود ۱۳۸۳. هویت ملی در ایران، تهران، انتشارات تمدن ایرانی
- میردامادی، مهرداد ۱۳۸۰. فضای سایبرنتیک به مثابه فضای شهری، تهران، دانشگاه تهران
- میرمحمدی، داود ۱۳۹۱. فضای مجازی و تحولات هویتی در ایران، تهران، انتشارات تمدن ایرانی
- نش، کیت ۱۳۹۱. جامعه شناسی سیاسی معاصر، ترجمه محمد تقی دلفروز، تهران، انتشارات کویر
- هایم، مایکل ۱۳۸۸. متافیزیک واقعیت مجازی، مترجم: سروناز تربتی، تهران، انتشارات رخ داد نو
- والاس، باتریشا ۱۳۸۲. روانشناسی اینترنت، مترجم: بهنام اوحدی، فضل... قنادی و حمیرا صفوی همایی، تهران، انتشارات نقش خورشید
- نظری، علی اشرف ۱۳۸۵. پست مدرنیسم و هویت سیاسی، فصلنامه مطالعات ملی، سال هفتم، شماره ۳
- Albert Weall , 2012, Political Identity and the Social Contract .Mackenzie .ecture .Delivered at the University of Glasgow
- GLIFORD jams , 2000 .taking identity politics . routes: travl' and translation in the late twentieth century . combridge.
- Hall, Stuart. , 1994. "Cultural Identity and Diaspora." Colonial Discourse and Post-colonial Theory:a Reader. Ed. Patrick Williams and Chrisman. London: Harvester Wheatsheaf.
- -Hall, Stuart. 2000 , Who need identity ? . pp 15-30 sagepublication .
- -Rogers brubaker , - frederic kcooper, 2000 .beyond identity . university of California losangls university of mishigan .
- آشنا، حسام الدین ۱۳۸۰. اینترنت و ثبات سیاسی - اجتماعی جمهوری اسلامی ایران، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی
- بل، دیوید ۱۳۸۹. در آمدی بر فرهنگ های سایبر، مترجم: مسعود کوثری و حسین حسینی، تهران، انتشارات جامعه شناسان
- ترلو؛ کریسین، تومیک؛ آلیس، لنگل؛ لورد ۱۳۸۹. ارتباطات کامپیوتر - واسط تعاملات اجتماعی و اینترنت، مترجم: سروناز تربتی، تهران، انتشارات جامعه شناسان
- جنکینز، ریچارد ۱۳۸۱. هویت اجتماعی، مترجم: تورج یاراحمدی، تهران، نشر شیراز
- حقدار، علی اصغر ۱۳۸۰. فراسوی پست مدرنیته « اندیشه شبکه‌ای، فلسفه سنتی و هویت ایرانی»، تهران، انتشارات شفیع
- دان، رابرت جی ۱۳۸۵. نقد اجتماعی پست مدرنیته، ترجمه صالح نجفی، تهران، انتشارات شیرازه
- دان، رابرت جی ۱۳۸۴. نقد اجتماعی پست مدرنیته، مترجم: صالح نجفی، تهران، انتشارات پردیس دانش
- دریفوس، هیوبرت ۱۳۸۳. نگاهی فلسفی به اینترنت، مترجم: علی ملائکه، تهران، انتشارات گام نو
- روسانی، شاپور ۱۳۸۰. زمینه های اجتماعی هویت ملی، تهران، مرکز بازشناسی اسلام و ایران
- شکر خواه، یونس ۱۳۹۰. فضای مجازی: ملاحظات اخلاقی حقوقی و اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- عباسی قادی، مجتبی و خلیلی کاشانی، مرتضی ۱۳۸۹. تاثیر اینترنت بر هویت ملی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران
- کاستلز، مانوئل ۱۳۸۱. عصر اطلاعات (جلد ۱) مترجم: احمد علیقلیان و افشین خاکباز، تهران، نشر آگه
- کالهن، کریج ۱۳۸۹. نظریه اجتماعی و سیاست هویت، مترجم: محمد قلی پور و علی محمدزاده، تهران، انتشارات جامعه شناسان
- گیدنز، آنتونی ۱۳۸۲. فراسوی چپ و راست، مترجم: محسن ثلاثی، تهران، انتشارات علمی
- لچت، جان ۱۳۷۷. پنجاه متفکر بزرگ معاصر: از ساختارگرایی تا پسامدرنیته، ترجمه محسن حکیمی، تهران، انتشارات خجسته